

نظام فلسفی فلوپین

دکتر غلامرضا رحمانی

میشم رحمانی

www.ketab.ir

سرشناسه: رحمانی، غلامرضا، ۱۳۴۳ -

عنوان و نام پدیدآور: نظام فلسفی فلوپتین / غلامرضا رحمانی، میثم رحمانی.

مشخصات نشر: قم: افروغ، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۱۶۰ ص.

شابک: ۹۹۰۰۰۰ ریال: 978-622-8048-13-0

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۵۸ - ۱۶۱؛ همچنین به صورت زیرنویس.

موضوع: فلوپتین، ۲۰۴ - ۲۷۰؟ م. -- نقد و تفسیر

موضوع: Plotinus -- Criticism and interpretation

موضوع: نو افلاطونی‌گرایی

Neoplatonism

شناسه افزوده: رحمانی، میثم، ۱۳۶۸ -

رده بندی کنگره: B۶۹۳

رده بندی دیویی: ۱۸۶/۴

شماره کتابشناسی ملی: ۹۵۱۶۷۳۳

عنوان: نظام فلسفی فلوپتین
تألیف: دکتر غلامرضا رحمانی
ناشر: افروغ
شابک: ۹۷۸۶۲۲۸۰۴۸۱۳۰
نوبت چاپ: اول
شمارگان: ۱۰۰ جلد
قیمت: ۹۹۰۰۰۰ ریال

انتشارات افروغ: قم - میدان امام - خیابان کارگر - شهرک فاطمیه - بعثت ۲۲ پ ۲۰۳ تلفن:

۰۹۱۲۷۵۳۴۶۸۳ - ۰۹۳۳۳۰۳۸۶۹۰

فهرست مطالب

۱۰.....	مقدمه.....
۱۳.....	فصل اول اقانیم ثلاثه.....
۱۴.....	بیان اقانیم ثلاثه.....
۱۵.....	فطری بودن اقانیم ثلاثه.....
۱۶.....	بیان وجود واحد نخستین در روح آدمی.....
۱۶.....	بیان وجود عقل کلی در روح آدمی.....
۱۷.....	بیان وجود روح کلی در روح آدمی.....
۱۸.....	فصل دوم واحد نخستین.....
۱۹.....	فوق هستی بودن واحد نخستین.....
۲۰.....	مبدئیت واحد نخستین.....
۲۰.....	تقدم واحد نخستین.....
۲۲.....	غائیت واحد نخستین.....
۲۲.....	امکان همه چیز بودن واحد نخستین.....
۲۳.....	سلب صفات از واحد نخستین.....
۲۴.....	استحاله سخن گفتن درباره واحد نخستین.....
۲۵.....	استحاله فکر در واحد نخستین.....
۲۵.....	تنزه واحد نخستین از علم.....
۲۷.....	تنزه واحد نخستین از داشتن نام.....
۲۷.....	اسم نبودن «واحد» برای واحد نخستین.....
۲۸.....	وجه تسمیه واحد نخستین به «واحد».....
۲۸.....	قابل بیان نبودن واحد نخستین.....
۲۹.....	درباره واحد نخستین نبودن سخنان.....
۳۰.....	مقدار داشتن واحد.....
۳۰.....	محروم نبودن از داشتن واحد.....
۳۱.....	یگانه سخن درباره واحد نخستین.....
۳۲.....	وحدت محض بودن واحد نخستین.....
۳۳.....	بساطت واحد نخستین.....

۳۴	حضور همه‌جایی واحد نخستین
۳۵	تنزه واحد نخستین از فاعل شنایی و متعلق شناسایی بودن
۳۷	فصل سوم معرفت واحد نخستین
۳۸	انحصار شناخت واحد نخستین از طریق شهود
۳۸	زمان اندیشیدن درباره واحد نخستین
۳۹	کشف و شهود واحد نخستین
۴۰	نورانی شدن روح سالک هنگام شهود
۴۱	استحاله احاطه بر ذات واحد نخستین
۴۲	شرایط شهود واحد نخستین
۴۲	نورافشانی واحد نخستین بر شاهد
۴۳	شهود بی‌واسطه واحد نخستین
۴۴	شهود همه واحد نخستین
۴۴	نحوه اندیشیدن درباره واحد نخستین پس از شهود
۴۵	تشبه به واحد نخستین
۴۷	فصل چهارم فیض واحد نخستین
۴۸	امکان همه‌چیز بودن واحد نخستین
۴۹	ضرورت فیضان
۴۹	تنزه واحد نخستین از حرکت
۵۰	صدور نور از واحد نخستین
۵۳	استحاله صدور ظلمت از نور
۵۳	تشبیه جریان فیض
۵۴	کفایت ذات واحد نخستین برای صدور هستی
۵۴	سبب فیضان هستی حقیقی از واحد نخستین
۵۵	کیفیت فیضان هستی از واحد
۵۶	نیروی اثربخشی
۵۷	فصل پنجم عقل کلی
۵۸	تصویر بودن عقل کلی
۵۹	ثبات عقل کلی
۵۹	علت عقل و هستی

۵۹	اتحاد مصداقی و تغایر مفهومی اندیشه و هستی
۶۱	بالفعل همه چیز بودن عقل کلی
۶۱	تغایر و اتحاد عقل و معقول
۶۲	ویژگی های جهان معقول
۶۶	ماده معقول
۶۹	مثل و صورت معقوله
۷۰	تعلق مثل به عقل کلی
۷۱	عقل بودن ایده ها
۷۲	نحوه حصول علم عقل کلی
۷۲	ایده و مثال داشتن انواع
۷۳	ایده و مثال نداشتن افراد
۷۵	فصل ششم روح کلی
۷۶	فیضان روح کلی از عقلی کلی
۷۷	تصویر بودن روح کلی
۷۷	واحد و کثیر بودن روح کلی
۷۸	تغایر فکر و متعلق در روح کلی
۷۸	جزء عالی و جزء دانی روح کلی
۸۱	فصل هفتم ارواح فردی
۸۲	روح کلی به عنوان حاوی امکان ارواح فردی
۸۲	فیضان ارواح فردی از جزء عالی روح کلی
۸۳	تفاوت عقل و روح
۸۴	کثرت عقول و ارواح
۸۵	وحدت روح برای هر کالبد
۸۵	تنزه روح فردی از انفعالات
۸۷	ادراک حسی
۸۸	علم حضوری روح فردی به ذات خویش
۸۸	علم قوه مفکره به ذات خود
۸۹	وحدت ارواح فردی
۹۰	تقسیم پذیری و تقسیم ناپذیری روح فردی

۹۳		هبوط ارواح فردی
۹۶		فرشته نگهبان ارواح فردی
۹۸		تدبیر بدن مادی
۹۹		طرق ورود روح در بدن
۱۰۰		تناسب بین روح و بدن
۱۰۰		روح فردی و صور کیهانی
۱۰۱		تفکر روح فردی
۱۰۲		غفلت و فراموشی روح فردی
۱۰۳		کیفیت ارتباط روح و بدن
۱۰۵		سعادت و شقاوت روح فردی
۱۰۹		روح فردی نیک و بد
۱۱۰		زیبایی و زشتی روح فردی
۱۱۴		بقای روح فردی
۱۱۵		تناسخ ارواح
۱۲۲		فصل هشتم ماده نخستین عالم محسوس
۱۲۳		فیضان ماده نخستین از روح دانی جهان
۱۲۳		ترکب جسم از ماده و صورت
۱۲۴		مایه بودن ماده نخستین
۱۲۵		خصوصیات ماده نخستین
۱۲۷		تفاوت ماده محسوس و ماده معقول
۱۲۸		ضرورت وجود ماده
۱۲۹		تنزه ماده نخستین از انفعال
۱۳۱		لاشیتیت ماده نخستین
۱۳۳		بالقوه بودن ماده نخستین
۱۳۴		همه چیز بودن ماده نخستین
۱۳۵		بهره‌مندی غیر حقیقی ماده نخستین از ایده
۱۳۷		ثبات ماده نخستین
۱۳۹		ظهور تصاویر در ماده نخستین
۱۴۰		شرکت ماده نخستین

۱۴۱.....	تکوّن عالم محسوس
۱۴۷.....	فصل نهم آفرینش بر اساس تقدیر
۱۴۸.....	تطابق جهان با تقدیر
۱۴۸.....	علّت جهان محسوس
۱۵۰.....	فصل دهم برنامه جهان محسوس
۱۵۱.....	ماهیت برنامه جهان محسوس
۱۵۱.....	ارتباط برنامه جهان محسوس و تقدیر الهی
۱۵۲.....	تنوّع اجزای برنامه جهان محسوس
۱۵۳.....	اجزای نابرابر برنامه جهان محسوس
۱۵۵.....	وحدت و کثرت برنامه جهان محسوس
۱۵۷.....	فهرست منابع

زندگی نامه و رسائل فلوطين

زندگی نامه فلوطين

افلوطين^۱ یا فلوطين در سال ۲۰۵ م. در شهر لوكوپوليس در مصر عليا يعنى در اسيوط ديده به جهان گشود.^۲ از سرگذشت وی تا پيش از سفرش به اسکندريه اطلاع چندانی در دست نیست. او درباره زادگاه، قوم و حتی والدین خود سخنی به زبان نیاورده است.^۳ مع ذلک فرفورئوس صوری حدود سی سال پس از درگذشت فلوطين زندگی نامه وی را در پایان مجموعه آثار او یعنی اثنا دس^۴ می آورد.^۵

فلوطين در سال ۲۳۲ م. برای تحصیل به اسکندريه رفت و در درس آموئئوس ساکاس حاضر شد^۶ و تا سال ۲۴۲ م؛ یعنی حدود ده سال در محضر وی به تحصیل پرداخت. وی پس از اتمام دروس فلسفه به فلسفه ایرانی و حکمت هندی شوق پیدا کرد^۷ از این رو برای دسترسی به آثار فلسفی ایرانی و هندی و آشنایی با فلاسفه ایرانی و هندی^۸ داوطلب حضور در جنگ بین آنتونیوس گریانوس سوم امپراتور روم و شاپور بن اردشیر

^۱ plotinus

^۲ The Encyclopedia of Philosophy, vol.6 pp.351-352/Routledge Encyclopedia of Philosophy/A History of Philosophy, vol.1, pp.463-464/Enneades, Porphyry, On the Life of plotinus and the other of his books

ر.ک. دوره آثار فلوطين، ج ۲، صص ۱۱۲۷-۱۰۹۹/دائرة المعارف بزرگ اسلامی، ج ۹، صص ۵۹۳-۵۹۱ و ج ۱۰، ص ۳۹۰/تاريخ فلسفه، ج ۱، صص ۵۳۵-۵۳۳/بزرگان فلسفه ص ۱۳۳/سير حکمت در اروپا، ج ۱، ص ۸۵-۸۴

^۳ ر.ک. سير حکمت در اروپا ج ۱ ص ۸۵/الملل و النحل ج ۲ پاورقی ص ۴۱۵

^۴ Enneades

^۵ ر.ک. دائرة المعارف بزرگ اسلامی ج ۹ ص ۵۹۱

^۶ ر.ک. سير حکمت در اروپا ج ۱ ص ۸۴/توضیح الملل ج ۲ پاورقی ص ۲۶۹/المظاهر الالهية فی اسرار العلوم الکمالية، مقدمه مصحح ص ۱۹۴/تاسوعات افلوطين، المقدمة ص ۳

^۷ ر.ک. تاريخ فلسفه در جهان اسلام ج ۱ ص ۹۴/وحدت وجود ص ۹۲/وحدت وجود به روايت ابن عربی و مایستر اکهارت ص ۱۲۸

^۸ ر.ک. تاريخ فلسفه در جهان اسلام ج ۱ ص ۸۳

ساسانی شد^۱ و اما پس از کشته شدن امپراتور روم به دست فیلیپ عرب (مارکوس جولئوس فیلیپوس) در بین النهرین در سال ۲۴۴ م. به شهر انطاکیه در ترکیه رفت^۲ و پس از مدتی اقامت در آنجا به رُم رفت^۳ و در آنجا مدرسه‌ای تأسیس نمود.

فلوطین هرگز ازدواج نکرد^۴ و زندگی زاهدانه‌ای داشت^۵ به طوری که حتی از خوردن گوشت امساک می‌کرد. وی بارها بیمار می‌شد و برای مداوای آن اقدامی نمی‌کرد و بر آن بود که دارو برای مرد سالمندی مانند او مناسب نیست.^۶ وی در آثار خود چیزی درباره دین مسیحی نمی‌گوید فلذا گفته شده است که وی مسیحی نشد.^۷

فلوطین پس از سال‌ها تدریس دچار گلودرد شدید شد و بینائی‌اش ضعیف و دست‌وپاهایش زخمی گردید و به همین دلیل دوستان و شاگردانش از دیدار با او اجتناب می‌کردند و از اطرافش پراکنده شدند فلذا وی تصمیم گرفت به کامپانیا نزدیک خلیج ناپل به ملک یکی از دوستانش به نام ژُس که دار فانی را ودا گفته بود سفر کرد و سرانجام بنابر گزارش استوخویوس^۸ در سال ۲۷۰ م؛ و در سن ۶۶ سالگی^۹ و بنابر گزارش مترجم اثناسس به زبان عربی در سن ۶۸ سالگی^{۱۰} دیده از جهان فانی فرو بست.

۱. ر.ک. سیر حکمت در اروپا ج ۱ صص ۸۴-۸۵ / فرهنگ فارسی ج ۶ ص ۱۳۷۷ / دائرة المعارف نوج ۴ ص ۳۴۵۹ / فلسفه از آغاز تاریخ ج ۲ صص ۲۳۳-۲۳۲ / فلسفه در مسیحیت باستان ص ۱۲۳ / تاریخ فلسفه در جهان اسلام ج ۱ ص ۸۳

Routledge Encyclopedia of philosophy, vol.7, p.456

۲. ر.ک. دوره آثار فلوطين ج ۲ زندگی نامه فلوطين ص ۱۱۰۱ / دائرة المعارف بزرگ اسلامي ج ۹ ص ۵۹۱ / تاسوعات افلوطين، المقدمة ص ۳ / الملل و النحل ج ۲ پاورقی ص ۴۱۵ / تاريخ فلسفه ج ۱ ص ۵۳۳ / الجمع بين رأى الحكيمين ص ۴۲

۳. ر.ک. تاسوعات افلوطين، المقدمة ص ۳

۴. سيمای انسان کامل از دیدگاه مکاتب ص ۱۵۶

۵. تحقيق و بررسی در تاريخ تصوف ص ۶۳

۶. ر.ک. دائرة المعارف بزرگ اسلامي ج ۹ ص ۵۹۲ / المظاهر الالهية فى اسرار العلوم الكمالية، مقدمه مصحح ص ۱۹۷ / دوره آثار فلوطين ج ۲، زندگی فلوطين ص ۱۱۰۹

۷. تاريخ فلسفه ج ۱ ص ۵۳۵

۸. ر.ک. دوره آثار فلوطين ج ۲، زندگی فلوطين ص ۱۱۰۰

۹. ر.ک. همان ص ۱۱۰۰

۱۰. ر.ک. تاسوعات افلوطين ص ۴

رسائل فلوطين

فلوطين در ده سال نخست اقامتش در رُم فلسفه را شفاهی^۱ - جز دو رساله به نام‌های «رساله‌ای درباره دیوها و جن‌ها» و «پادشاه تنها سازنده است» - تعلیم می‌داد و سرانجام در سال ۲۵۳ یا ۲۵۴ م.^۲ نوشتن را آغاز و پنجاه و چهار رساله تألیف نمود و فروریوس صوری در ۶۸ سالگی به دستور فلوطين به ویرایش رسائل وی پرداخت^۳ و رسائل پنجاه و چهارگانه وی را در شش گروه تقسیم کرد و در هر گروه نه رساله قرار داد و به دلیل آن که در هر یک از گروه‌های شش گانه نه رساله گنجانیده بود اِثْنَادِس یعنی نه گانه‌ها، تَسَاعَات یا تاسوعات نامید.^۴

www.ketab.ir

^۱ فلسفه از آغاز تاریخ ج ۲ ص ۲۳۳

^۲ ر.ک تاریخ فلسفه در جهان اسلام ج ۱ ص ۸۴

^۳ دوره آثار فلوطين ج ۲ زندگی فلوطين صص ۱۱۲۴-۱۱۲۳

^۴ ر.ک. سیر حکمت در اروپا ج ۱ ص ۸۵ / دائرة المعارف بزرگ اسلامی ج ۹ صص ۵۹۲ / دوره آثار فلوطين ج ۲

زندگی فلوطين صص ۱۱۲۴-۱۱۲۳ / مبانی و تاریخ فلسفه غرب ص ۱۱۲ / فرهنگ اصطلاحات آثار شیخ اشراق صص

۲۸-۲۹ / تاریخ فلسفه در جهان اسلامی ج ۱ ص ۸۴ / المظاهر الالهية فی اسرار العلوم الکمالية، مقدمه مصحح ص

۱۹۴ / تاریخ فلسفه ج ۱ ص ۵۳۴ / الجمع بين رأى الحكيمين ص ۴۲